

Akilerartarnermut Oqartussaasut ataanni immikkoortorta qarfirmik immikkut suliaqartussamik, aningaasaqarnikkut pinerluuteqartarnerup, ilaatigut ikiaroomartunik niuernartarnermut attuumassuteqartup, paasineqarnissaanik siunertaqartussamik pilersitseqqullugit Naalakkersuisut peqquneqarnissaannik siunnersuut, tamanna pissaaq akileraarusersuineri annertunerusumik suliniuteqarneq aqputigalugu, tamatumunnga ilanngullugit nalunaarsuiffiit atortorissaarutillu pioreersut ataatsimoortinnerat, tassuunakkut isertitat pigisallu nalillit inatsisunik unioqqutitsilluni pissarsiaasimasut paasineqarsinnaaqqullugit.

pillugu

Inatsisunut Ataatsimiititaliap

ISUMALIUTISSIISSUTAA

Siunnersuutip aappassaaneerreqarnerani saqqummiunneqartoq

Suliarinninnermini Inatsisunut Ataatsimiititaliap ukuninnga inuttaqarpoq:

Inatsisartunut ilaasortaq Anders Olsen, Siumut, Siulittaasoq
Inatsisartunut ilaasortaq Iddimangiiu Bianco, Inuit Ataqtigiit, Siulittaasup tullia
Inatsisartunut ilaasortaq Michael Rosing, Demokraatit
Inatsisartunut ilaasortaq Laura Tàunâjik, Siumut
Inatsisartunut ilaasortaq Múte B Egede, Inuit Ataqtigiit

Ulloq 29. april 2015 siullermeerinerup kingorna ataatsimiititaliap siunnersuut misissorpaa.

1. Siunnersuutip imarisai siunertaalu

Akilerartarnermut Oqartussaasuni immikkoortortamik immikkut suliaqartussamik pilersitseqqullugit Naalakkersuisut siunnersuutip malitsigisaanik peqquneqassapput. Immikkoortorta, akileraarutissiineri annertunerusumik iliuuseqarnikkut, tamatumunnga ilanngullugit nalunaarsuiffiit suliassanullu tunngassuteqartut pioreersut suleqatigiilersinnerisigut isertitat pigisallu nalillit inatsisunik unioqqutitsilluni pissarsiaasimasut paasineqarsinnaaqqullugit, aningaasaqarnikkut pinerluuteqartarnerup, ilaatigut ikiaroomartunik niuffateqartarnerup paasineqarnissaanik siunertaqarluni suliaqassaaq. Isertitat pigisallu unioqqutitsinikkut pissarsiarineqarsimasut paasineqarsinnaanera siunertaavoq.

Siunnersuuteqartup akileraarutissiinermi annertunerusumik iliuseqarnikkut Akileraartarnermut Aqutsisoqarfiup politiillu suleqatiginerat pioreersoq pitsanngorsarneqarsinnaasoraa, tassami ilimagisariaqarmat akileraartarnermut oqartussaasuni immikkoortortaq immikkut sulialik politiit qinnuteqaataannut sukkanerusumik sunniuteqarnerusumillu qisuariarsinnaassasoq. Tamatuma saniatigut siunnersuuteqartoq isumaqarpoq immikkoortortap immikkut piginnaasallip misissuineramik aallartitsinissamik suliniuteqarsinnaanerussasoq, maannakkummi periaasiusup akerlianik tamanna politiinit annerusumik suliassaammat.

2. Naalakkersuisut akissuteqaataat

Naalakkersuisut allannguutissatut siunnersuummik siullermeerinninnermi akissuteqaatiminni paasissutissiissutigaa, Akileraartarnermut Aqutsisoqarfik akileraarutissiinermi nakkutilliinermut atatillugu nalunaarsuutiniq assigiinngitsunik suliatigullu aaqjissuussinikkut paasissutissamik pissarsisinnaareerpoq, soorluttaaq suliassaqarfinni nalunaarsuiffinnik naleqquttunik inatsisitigut tunngavissat pioreersut periarfississutaasa iluanni ataatsimoortitsisoqarsinnaasooq.

Taamaattorli pigisat naatsersorneqartarnerinut tunngatillugu ajornartorsiuteqartoq Naalakkersuisut oqaatigaat:

” Inuit Nunatsinni najugaqartut tamarmik nammineeirluni nalunaarsuiffimmik tunngaviatigut tunniussisussaataapput, tassani nalunaarsorneqassallutik ukiumi aningaasarsiat kiisalu aningaasartuutit ilanngaatigiumasat, pigisalli naatsersorneqarfiannik suliqaartussaataatanatik, taamaammallu inuit ataasiakkaat sunik pigisaqarnerannut tunngasut Akileraartarnermut Aqutsisoqarfiup nalunaarsugaatiginngilai. Taamaaliortoqassappat inatsisinik allannguisoqartariaqassaaq.”

Tamatuma saniatigut Naalakkersuisut oqaatigaat:

”... Kiisalu oqaatigisariaqarpoq inuit inerteqqutaasunik suliqaarnermikkut annertuumik aningaasarsiallit aningaasaatitik akileraartarnermut oqartussaasunut nalunaarutigisarunanngimmatigit. Soorluttaaq taasariaqartoq qularutissaanngimmat anngiortumik suliallit ittannerunerpaat pigisatik pisortat oqartussaasut paasisassarinnngisaannut inissittarsimassagaat, immaqaluunniit katissimallugit aapparissamik aqqi atorlugit, imaluunniit aningaasat sulianut inerteqqutaanngitsunut taputartuullugit toqqorterterisigit.”

Naalakkersuisut naggasiutigalugu oqaatigaat:

” Taamaattumik Naalakkersuisut isumaqarput aningaasarsiornikkut pinerlunniarnermik akiuiniarluni immikkoortortaqarfinnik immikkut suliqaartussamik pilersitsinissamut aningaasartuutaasussat taassuma sulineratigut angusarineqarumaartussanut naapertuunnaviannngitsut.”

Qulaani taaneqartut tunngavigalugit siunnersuutip akuersissutigineqarnissaa Naalakkersuisut inassutigisinnaanngilaat.

3. Inatsisinut Ataatsimiititaliap siunnersuummik sularinninnera

Ataatsimiititaliap siunnersuummik suliqaarneranut atatillugu, ataatsimiititaliaq apeqqutiniq arlalinnik Aningaasaqarnermut Aatsitassanullu Naalakkersuisumut ulloq xx. oktober 2015 saqqummiussivoq.

Ataatsimiititaliap apeqquai Naalackersuisullu akissutaat isumaliutissiisummut ilanngussaq 1-itut 2-tullu tapiliunneqarput.

Ataatsimiititaliap siunnersuummik suliarinninnerminut atatillugu tamatuma saniatigut apeqqutinik Politimestereqarfimmuq ulloq xx. oktober 2015 saqqummiussivoq.

Ataatsimiititaliap apeqquai Politimestereqarfiullu taakkununga akissutai isumaliutissiisummut ilanngussaq 3-tut aamma 4-tut tapiliunneqarput.

4. Inatsisinut Ataatsimiititaliap isumaliusersuutai

Danmarkimi politiit ukiuni kingullerni rockerit pinerlunniatigiillu ikiaroonartumik pinerluuteqartarnerannik immikkut ittumik akiuiniarlutik akileraartarnermut oqartussaasut qanittumik suleqatigalugit immikkut ittumik ”Al Capone model”-imik taaneqartumik immikkut suliniuteqarsimapput: Tassani inummik rockerinut pinerlunniatigiinnullu attuumassuteqartumik politiit ilisimasaqalertarlutik kisiannilu pineqartup ilumut ikiaroonartulerilluni pinerluuteqarnermut akuunera uppersarsinnaasarnagu, taamaattoqarnerani politiit pineqartup aningaasaqarnikkut inissisimanerata misissorneqarnissaa pillugu akileraartarnermut oqartussaasunut qinnuiginnittarlutik, tassani aamma pineqartup isertitatut nammineerluni nalunaarsugaanut tulluannigitsunik nalilinnik qanoq pigisaqartiginerata misissuiffigineqarnissaa pillugu (assersuutigalugu pigisanik aalaakkaasunik, biilinnik imaluunniit motorcykelinik).

Inuit uppersarsarneqarsinnaanngitsumik ikiaroonartumik niuffateqarnermut akuusut ikiaroonartumik niuffateqarnermikkut isertitaatigut eqqorneqarnissaat tassani siunertarineqarpoq. Taakku - uppersarsaatit amigarnerat pissutaalluni – ikiaroonartumik niuffateqarneq pillugu eqqartuunneqarsinnaanngillat, akileraarutinilli akiliuteqarsimanginnermik eqqartuunneqarsinnaallutik, pigisaallu akileraarutitigut akiitsunut matussutissatut arsaarinnissutigineqarsinnaallutik.

Danskita Akileraartarnermut oqartussaasui 2010-miinnaq inuit rockerinut pinerlunniatigiinnullu attuumassuteqartutut politiit nalunaarsugaasut 350-it pallillugit amerlassusillit akileraartarnikkut inissisimanerat misissuiffigisimavaat, tamanna akileraarutitigut, momsitigut akitsuutitigullu 37 mio. kr-it missaannik iluarsisuteqarnissamik nassataqarsimavoq. Ukiorlu taanna suliani rockerinut pinerlunniatigiinnullu attuumassuteqartuni arfinilinni akileraarutinik akitsuutinillu akiliuteqarsimanginnermik eqqartuussisoqarsimavoq, katillugu ukiuni qulini qaammatinilu pingasuni parnaarussassanngortitsinermik kinguneqartunik, 23 mio. kr-llu. missaannik ilassutitut akiliisitaasussanngortitsisoqarsimalluni.

Maani Kalaallit Nunaanni ikiaroonartumik niuffateqarneq rockerinut pinerlunniatigiinnullu attuumassuteqanngilaq; tassami nunami maani tamakkoqanngilaq. Apeqqutaavorli periuseq Al Capone Modelimik taaneqartoq Kalaallit Nunaata ikiaroonartuarnianik akiuiniarneranut sakkutut atorineqarsinnaanersoq.

Tamanna tunngavigalugu Inatsisartunut ilaasortap Andreas Uldumip 2011-imi § 37-tunngavigalugu apeqquteqarnermi (156/2011) Naalackersuisut qinnuigai, Kalaallit Nunaanni akileraartarnermut oqartussaasut inuit suliffeqarfiillu ikiaroonartumik niuffateqartutut politiit pasineqartut akileraaruteqartarnikkut inissisimanerat pillugu misissuiffiginissaannut

politiinik suleqateqarsinnaanerannut periarfissat suut akornutaasinnaasullu suut Naalakkersuisut takusinnaaneraat paasissutissiissutigequllugu.

Taamanikkut Naalakkersuisuusut akissuteqaamminni ilaatigut imatut paasissutissiipput:

” Pinerluttulerinermik suliamik misissuineranut atatillugu Kalaallit Nunaanni akileraartarnermut oqartussat paasissutissanik Politiinut tunniussinissaminut periarfissaqarput. Politiilli kisimik taamatut misissuisinnaapput, taamaattumik paasissutissanik tunniussinissamik noqqaassuteqarneq taakkuninngaaneertariaqassaaq. Akileraartarnikkut eqqortumik akileraarusiinissamut tunngavissiiinissaq siunertaralugu tamatuma kingorna pineqartumik kiisalu suliffeqarfinnut attuumassuteqartunut Akileraartarnermut Aqutsisoqarfik misissuisinnaavoq.

Akileraartarnermut Aqutsisoqarfik aamma Politiit attaveqaataat ullumikkut akuttunngitsumik ataatsimiittareerput, tassani ataatsimut soqutigisat suliniuteqarfiit oqallisigineqarlutillu ataqatigiissarneqarsinnaallutik. Akileraartarnermut Aqutsisoqarfiup Akitsuuserisui Politiinik annertuumik ingerlalluartumillu suleqateqarput, siullertuttaaneqartumit nioqqutissanik akitsuusersorneqartussanik unioqqutitsilluni eqqussuineramik misissuineranut atatillugu ikiaroorartunik, aannqajaarniutinik allanik, nakorsaatinik inerteqqutaasunik il.il. eqqussiniartoqartoq paasineqartillugu.”

” Periarfissaq alla tassaavoq akileraarusiinermit sulinerup annertusinera. Tamatumani aningaasatigut pinerluttuliorneq qulaajaaffigineqarsinnaassaaq, tassungalu ilanngullugu inatsisit naapertorlugit pissarsiarisimannqisaannik inuit isertitaat (aamma pigisanik soorlu biilit, angallatit illullu taakku aningaasaliiffigisinnaasimasaat) paasineqarsinnaallutik, taamatulli suliniutit arlaatigut sunniuteqassappata annertuumik ”aaqqissuussinermik ineriartortitsinissamik” pisariaqartitsissaaq, taamaalilluni suliaqarfinniit assigiinngitsuniit (akileraartarnermiit, motorinik nalunaarsuisarfinniit aamma eqqartuussiviup illut pillugit nalunaarsuisarfianiit) paasissutissat ataatsimut ataqatigiissineqarlutik.

Ikiaroorartunik niuernermit naleqqiullugu suliniutit annertunerulernerinut ”akornutaasinnaasut”, tamatumalu kingunerisaanik pinerluttuliornerit allat, taamaattumik Akileraartarnermut Aqutsisoqarfimmi siullermik isumalluutini pigineqartuniippoq (aningaasaqarnikkut, sulisoqarnikkut, annertussutsikkut kiisalu pitsaassutsikkut).

Immikkoortumut isumalluutinik annertunerusunik immikkoortitsinissamut kissaateqarneq politikikkut aalajangiiffigisassaavoq, taamaattoqassappallu tamatumani Namminersorlutik Oqartussat pisussaaffii ingerlataalu allat pilliutigineqartariaqassallutik. Aningaasatigut sulisutigullu toqqammavigineqartut iluanni suliap tamatuma Akileraartarnermut Aqutsisoqarfimmit salliutinneqarnissaa kissaatigineqarpat peqatigisaanik immikkoortut allat suut salliutinneqannginnissaat isummerfigisariaqarpoq.”

4.1. Akissaajaatit:

§ 37-mik tunngaveqarluni apeqquteqaammut taaneqartumut Naalakkersuisut akissutaannut malitsit Inatsisartunut ilaasortap Agathe Fontainip 2014-imi hashimik tuniniaaneq

malitsigisaanillu pinerlunneq eqqarsaatigalugit, soorlu tamanna Naalakkersuisut 30. august 2011 akissutaanni nassuiarneqartoq, akileraarutissiinikkut sunniuteqarluartumik iliuseqassagaanni sukut nukittorsaasoqarnissaanut tullerriiarilluni pingaarnersuisinnaaneq pillugu nalilersuinerminnik saqqummiuseqqullugit Naalakkersuisut qinnuigai (§ 37 tunngavigalugu apeqquaqat nr. 167/2014).

Naalakkersuisulli apeqquaqat imaaliinnarlugu akisinnaasimangilaat:

” Hashimut tunngassuteqartunik pinerluttuliornernut Politiit mlsissueqqissaarnerinut Akileraartarnermut Aqutsisoqarfiup iliuserineqassanersut nalileruminaappoq, tassami suliassanut pineqartumut ilisimasaqarnerup annertunerunissaa pisariaqassammat aammalu Akileraartarnerup Aqutsisoqarfiup suliassanut allanut sanilliullugu salliuinnarneqarnissaa eqqarsaatigalugu.

Tamanna tunngavigalugu nukissanik qanoq annertutigisunik immikkoortitsisoqartariaqarnissaa pillugu siunnersuuteqartoq nammineerluni missinguisariaqarsimavoq:

” Siullermik qulaajarneqartariaqarpoq, atortorissaarutitsigut inerisaaneq oqaatigineqartoq piviusunngortinneqassappat nukissatigut sillimmatit suut pisariaqassanersut. Oqaatigineqareersutut tamanna Naalakkersuisut nalorninaatsumik paasissutissiissutigisinnaasimangilaat, kisianni eqqoriarpara piareersaaneq minnerpaamik AC-p ataatsip ukioq ataaseq suliaatut naleqassasoq. Kingusinnerusukkut akileraartarnermut oqartussaasuni immikkut ittumik immikkoortortaqqarfiliortoqarpat, ingerlatsinerminni minnerpaamik AC-p ataatsip ukioq ataaseq sulinera pisariaqartinneqassasoq eqqoriarneqarsinnaavoq.

” Ilimanarsinnaavoq Akileraartarnermut Aqutsisoqarfiup suliassat suliarineqartarnerannik aaqqissuuseqqinnermigut aningaasatigut sinaakkutit pioreersut iluanni siunnersuut piviusunngortissinnaagaat. Kisianni isumaqarpunga uagut inatsisiliortutut nassuerutigisariaqarippat, kissaatigigutsigu Akileraartarnermut Aqutsisoqarfiup suliassaq tigussappagu, aqutsisoqarfiup suliaanut allanut sunniuteqarnerlunnigsumik, minnerunngitsumik ingerlatsinerminni salliuutitsisariaqassalluta Aningaasanut Inatsit aqqutigalugu amerlanernik aningaasaliissuteqarnitsigut.”

Siunnersuuteqartup missinguinera Naalakkersuisut akissuteqaamminni assortorsimangilaat.

Naalakkersuisulli akissuteqaamminni naliliippat aningaasarsiornikkut pinerlunniarnermik akiuiniarluni immikkoortortamik immikkut suliaqartussamik pilersitsinissamut aningaasartuu-taassat taassuma sulineratigut angusarineqarumaartussanut naammaginatsumik naapertuunnaviangitsut.

Danmarkimi periuseq Al Capone modelimik taaneqartoq 2010-miinnaq, inunnik rockerinut pinerlunniagaqatigiinnullu attuumassuteqartunik 350-it pallillugit amerlassusilinnik misissuiffiginninnermik tunngaveqarluni, akileraarutitigut, momsitigut, akitsuutitigullu isertitat 37 mio. kr-it missaaniittunik iluarsisutunik nassataqarpoq.

Kalaallit Nunaanni iluanaarutaanissaata malunnaatilimmik appasinnerunissaa naatsorsuutigineqartariaqarpoq. Maani politiit aningaasanik ikiaroorartuarniarnemeersunik

2013-imi 5,1 mio. kr-inik 2014-imilu 4,3 mio. kr-inik arsaarinnissuteqarsimanerat eqqarsaatigissagaanni isummertoqaqqajaasinnaavoq siunnersuutip atuutilersinneqarnermigut minnerpaamik atorfilittap ataatsip marlulluunniit ukiumut akissarsiarisinnaasaannut matussusiisinnaasoq.

Tamanna tunngavigalugu Inatsisinut Ataatsimiititaliap immikkoortortamik immikkut ittumik pilersitsineq qanoq akeqarnissaa kiisalu qanoq annertutigisumik pissarsissutaanissaa Naalakkersuisunit ilimagineqarnerisooq Naalakkersuisunit paasissutissiissutigeqquneqarpoq.

Naalakkersuisut akissutiminni akissajaatissat pillugit imatut paasissutissiippat:

“Immikkoortortap qanoq angitiginissaa apeqqutaassaaq. Oqaatigineqarsinnaavoq akileraaruserinermi kukkunersiuisup misilittagallip ukiumut akissarsiai 500.000 koruunit missaannimmata. Taassuma saniatigut aningaasartuutaassapput pinngitsoorani aningaasartuutissat, soorlu allaffeqarnermut, ilinniartitseqqinnermut assigisaannullu aningaasartuutit. Pinngitsoorani aningaasartuutaasussat amerlassusii, akileraaruserineq 2007-imi qitiusumut nuunneqarmat ukiumut akissarsiat 46%-iisa missinginut naatsorsorneqarput.

Erseqqissaatigineqassarli Akileraartarnermut Aqutsisoqarfik akileraaruserinermi kukkunersiuisunik Kalaallit Nunaanni sulinissamut piginnaasaqartunik maani sulisoqarniarnermigut ukiuni arlaqalersuni ajornartorsiuteqarsimammat, tamannalu Akileraartarnermut Aqutsisoqarfiup kukkunersiuiinermik suliassaataasa amerlanersaasa aqutsisoqarfiup Aalborgimi sulisuunit maanna isumagineqartarnerannut pissutaavoq.

Eqqoriaannarlugu naliliissagaanni sulisut ataasiakkaat ukiumut minnerpaamik 750.000 kr.-inik aningaasartuutaassapput, tassa akissarsianut aningaasartuutinullu. Akileraartarnermut Aqutsisoqarfiup ilisimaaraa immikkoortortat mikivallaassanngimmata, taamaammallu immikkoortortaq ikinnerpaamik inunnik pingasuniit tallimanut amerlassuseqartunik inuttaqartariaqarpoq.”

Qanoq annertutigisumik iluanaarutaanissaata ilimagineqarnera pillugu Naalakkersuisut akissuteqaamminni imatut paasissutissiippat.

“Immikkoortortap suliassaasa sorphaanissaat apeqqutaassaaq. Suliassai pinerluuteqarnikkut isertitanut tunngasuinnaassappata iluanaarutissat amerlanngitsuinnaassapput, soorlu tamanna siullermeerinermut akissuteqaammi taaneqartoq, pinerlunnikkummi isertitat akileraaruteqaataasussaanngillat.

Tassa imaappoq aningaasatigut iluanaaruteqarnissaq naatsorsuutigineqarsinnaanngilaq, iluaqutissartaali allat tassaasinnaapput pinerlunnerup minnerulernissaa il.il.

Immikkoortortaq pilersinneqartussaq siunnersuutigineqartutuut angissuseqartoq aningaasatigut pinerlunnerinnarmik misissuineramik

suliaqassappat, suliassai naammannersut, imaluunniit sulisut pineqartut kukkunerisiuineramik suliaqartut ilaattut inissinneqassannersut, aningaasatigullu pinerlunnernik misissuineramik pingaarnertut suliaqarnermik saniatigut piffissap ilaani kukkunerisiuineramik allaffiup suliassaataasa allat suliarineqarneranni ikiuuttassannersut oqaluuserineqarsinnaavoq.

Oqaatigineqarsinnaavoq Akileraartarnermut Aqutsisoqarfiup 2014-imi akileraarusiineramik suliassat nammineerluni nalunaarsuiffiit 50.300-t missingineersut suliarisimammagit, taakkunanga suliassat selskabinut inunnullu tunngasut 1.350-init amerlanerusut Akileraartarnermut Aqutsisoqarfiup kukkunerisiuineramik immikkoortortaqaarfiata 2014-imi suliarisimallugit, taassumalu kingunerisimavai aningaasarsianik akileraaruteqaataasussanik qaffaanerit 220 mio. kr.-it missaanniittut aamma aningaasarsianik akileraaruteqaataasussanik appaanerit 101 mio. kr.-it missaanniittut. Inernerat ataatsimut isigissagaanni 40 mio. kr.-it missinginik, kommunit Namminersorlutillu Oqartussat akornanni agguarneqartussanik isertitsissutaanerusimavoq.”

4.2. Inatsisitigut ingerlatsinermilu pissusiviusutigut akornutaasinnaasut:

Oqaatigineqareersutut Naalackersuisut § 37 tunngavigalugu apeqqummut nr. 156/2011-mut akissumminni paasisutissiissutigaat; akileraartarnikkut isertitanik pigisanillu akileraarutissiinerimi annertunerusumik iliuuserisassaq, taamaalilluni suliaqarfinni assigiinngitsuni nalunaarsuiffiit (akileraarusersuineramik aaqqissuussinerup, qamutininut motoorilinnut nalunaarsuiffiup aamma pigisat aalaakkaasut pillugit eqqartuussivikkoorlugu nalunaarsuiffiup) suleqatigiilersinnerat arlaatigut sunniuteqassappat, tamanna annertuumik ”aaqqissuussinermik ineriartortitsinissamik” pisariaqartitsissasoq.

Inatsisartunut ilaasortap Agathe Fountainip § 37 tunngavigalugu apeqqutikkut nr. 167/2014-ikkut Naalackersuisut taamaalilluni qinnuigai aningaasaqarnikkut pinerluuteqartarnermik qulaajaaniarluni akileraarutissiinerimi annertunerusumik iliuuseqarnissaq inatsisit nutarterneqarnissaanik allangortinneqarnissaannilluunniit piumasaqaateqarsinnaanera pillugu paasisutisseeqqullugit. Tamatumalu nangittuanik apeqqutigalugu suliaqarfinni assigiinngitsuni nalunaarsuiffiit (akileraarusersuineramik aaqqissuussinerup, qamutininut motoorilinnut nalunaarsuiffiup aamma pigisat aalaakkaasut pillugit eqqartuussivikkoorlugu nalunaarsuiffiup) suleqatigiilersinnerat Naalackersuisut paasinninnerat malillugu inatsisit maannakkut atuuttut sinaakkusiinerisa iluanni pisinnaanersoq.

Naalackersuisut akippat suliassaqaarfinni attuumassuteqartuni nalunaarsuviit suleqatigiilersinnerat inatsisit maannakkut atuuttut sinaakkusiinerisa iluini pisinnaasoq.

Aalajangiiffigisassatut siunnersuummut uunga akissuteqaamminni aamma (UKA 2015/109) Naalackersuisut oqaatigaat suliassaqaarfinni attuumassuteqartuni nalunaarsuviit suleqatigiilersinnerat inatsisit maannakkut atuuttut sinaakkusiinerisa iluini pisinnaasoq taamaammallu iliuuseqarfissat pingaarnarpaat tassaniittutut Naalackersuisunit isumaqarfigineqanngitsut.

Akerlianilli Naalackersuisut tikkuarpaat inuit Kalaallit Nunaanni najugaqartut tamarmik aallaavittut nammineerlutik nalunaarsuisussaataitaagaluarmata, kisiannili pigisat naatsorsornerannik suliaqartariaqaratik. Taamaattumik Akileraartarnermut Aqutsisoqarfik

inuit ataasiakkaat pigisaat pillugit nalunaarsugaateqanngilaq, taamaattumillu pilersitsiniarneq inatsisit allanngortinneqarnerannik piumasaaqatitaqassaaq.

Taamatulli oqaaseqarneq ataatsimiititaliap isumaliornartoqartippaa. Taamaammat inuit ataasiakkaat pigisatigit inissisimanerannut paasissutissanik Akileraartarnermut Aqutsisoqarfiup pissarsiniarsinnaanerminut periarfissai erseqqissaavigitinniarlugit Naalakkersuisunut arlalinnik ataatsimiititaliaq apeqquteqarpoq.

Naalakkersuisut akissuteqaamminni oqaatigaat suli pigisat naatsorsornerannik suliaqartoqartariaqanngitsoq, tassungalugu atatillugu imatut akissuteqarlutik:

“Akileraaruserinermik ingerlatsineq pillugu inatsimmi § 17, imm. 2-mi aalajangersagaq isumaqarpoq, akileraartartooq nammineerluni nalunaarsuiffimmik nassiusserngaarnermini pigisani pillugit paasissutissanik nalunaaruteqassasoq. Amerlasuut nammineerluni nalunaarsuiffimmik siullermik tunniussigaangamik inuusuttunnguusarpur, amerlanertigullu pigisaqartaratik. Akileraartartut pigisamik kingusinnerusukkut allannguutaat pillugit nalunaaruteqartussaataitaanissaat akileraaruserinermik ingerlatsineq pillugu inatsisip § 17, imm. 2-ata tunngavissinngilaa.

Kommunimut akileraarutit pillugit inatsimmi siusinnerusukkut atuuttumi § 46-p oqaasertai akileraaruserinermik ingerlatsineq pillugu inatsimmi § 17, imm. 2-p imarisai pingaarnertigut assigai. Nalunaarut nr. 45, 11. september 1975-imeersoq akileraartarnerup 1975-imi atuutileraneranut, akileraartartullu nammineerluni nalunaarsuiffinnik 1976-imi siullermeerlutik nassiusissusaaanerannut attuumassuteqarpoq. Nalunaarut nr. 45 pisoqalisutut isigineqartariaqarpoq atorunnaarsinneqassallunilu.”

4.3. Ikiaroorartuernerinik il.il. qulaajaaniarluni akileraarutissiinermi annertunerusumik iliuuseqarnissamut pissutsit piviusut tunngavigalugit pisariaqartitsisoqarpa?

Akileraartarnermut Aqutsisoqarfik ingerlalluartumik politiinik suleqateqartoq Naalakkersuisut akissuteqaamminni paasissutissiissutigaaq, pineqartorlu Akileraartarnermut Aqutsisoqarfimmit politiinillu annertuumik isiginiarneqareersoq.

Naalakkersuisut tamatuma saniatigut oqaatigaat Akileraartarnermut Aqutsisoqarfiup ukiuni kingullerni marlunni politiit suliani 20-30-it missaanni ikiortarsimagai, suliallu piusut amerlassusiat eqqarsaatigalugu aningaasaqarnikkut pinerluuteqartarnermik qulaajaaniarluni immikkoortortamik pilersitsinissaq pisariaqarsorinangitsoq.

Taamaattorli 2014-imi ikiaroorartulerinermi inatsimmik unioqqutitsinernik 567-inik politiit nalunaarsugaqarsimanerat aallaavigalugu, Akileraartarnermut Aqutsisoqarfiup politiinik ikiuisimanagera annikitsuararsuusutut isummerfigineqarsinnaavoq. Imaassinnaavoq maannakkut ikiuisarnerup annertussusia immikkoortortamik pilersitsinissamut pissutissaqalersitsinngitsoq, siunnersuummilliuna siunertaasoq ikiuinerup pitsannngorsarneqarnissaa kiisalu isertitanik pigisanillu inatsisinik unioqqutitsilluni pissarsiarineqarsimasunik qulaajaaniarluni akileraarutissiinikkut iliuuseqarnerunerup annertusineqarnissaa.

Inatsisinulli Ataatsimiititaliap maluginiarpa Naalakkersuisut pineqartumi annertusisamik (akileraarutissiinermik) iliuuseqarnissaq pisariaqarsorinngikkaat. Taamatutaaq ataatsimiititaliap maluginiarpa Naalakkersuisut § 37 tunngavigalugu apeqqummut nr. 167/2014-imut akissuteqaamminni erseqqissaatigigaat, politiit isumaqarunik pinerlunnernik ikiaroorartumut tunngassutilinnik paasiniaanerminni Akileraartarnermut Aqutsisoqarfimmit ikiorneqarnissartik pingaarnersiuinermi sallinnigortittariaqartoq, politiit nammineerlutik Akileraartarnermut Aqutsisoqarfimmut saaffiginninnissaat naatsorsuutigineqartoq.

Taamak naatsorsuuteqartoqaraluartoq siunnersuutip siunnersuutip naleqquttuuneranik naliliinissamut Kalaallit Nunaanni Politimesterimut qinnuteqarnissaq ataatsimiititaliamit tulluartinneqarsimavoq.

Politimesteri akissuteqaammuni ilaatigut ima allappoq:

“Akileraartarnermut Aqutsisoqarfik qanoq annertutigisumik pisariaqartitat naapertorlugit nukissaqarnersoq – imaluunniit pineqartumi annertunerusumik iliuuseqalerneq nukissanik annertunerusunik illuartsivigineqarnissamik pisariaqartitsiviussanersoq, uani isummerfigissanngilara. Tamatumunnga isummernissaq uanga pisussaaffimma ilaginngilaat.

Akileraartarnermut Aqutsisoqarfimmi nassuiaatigineqartutut immikkut immikkoortortamik pilersitsisariaqarsinnaaneq pillugu, imaaliinnarlunga isummersinnaanngilanga, tassami suliasap pilersaarusionera aaqqissuussaanelu assigiinngitsunik amerlasuunik periuseqarfigineqarsinnaammat.

Taamaattorli qularinngilara akileraarutissiinermi annertusisamik nakkutilliineq aningaasaqarnikkut pinerluuteqartarnermut nalinginnaasunut akiuiniarnermi sakkussaasinnaasoq nalitooq, soorluttaaq assersuutigalugu innuttaasunik isertitaminnut (isertitaqannginnerminnulluunniit) naleqqiullugu annertuunik nalituunik pigisaqartunik siunertalimmik nakkutiginninnermut isumaga malillugu iluaquterujussuussaaq – tamanna akileraarutit avaqqullugit sulisarnernik, assersuutigalugulu ikiaroorartumik niuruteqarnikkut isertitanik qulaajaaniarnermi, qularnaateqanngitsumillu pinaveersaartitsiniarnermut. Soorluttaaq innuttaasut inatsisit atorinneqarnerannik tatiginninnerat annertusitinneqarsinnaasoq, tamanna inunnik isertitaminnut naleqqutinngitsumik assersuutigalugu biilnik angisuunik, pigisanik aalaakkaasunik umiatsianillu pigisaqartunik akileraartarnermut oqartussaasut eqiingaffiginninnerat paasigaanni. Tassunga atatillugu erseqqissaatigineqassaaq akileraartarnermut oqartussaasut – politiit pinnatik – pasinninnermik tunngaveqaaqqaaratik sulianik taamaattunik misissuisinnaammata.”

4.4. Naalakkersuisut akissuteqaataannut Inatsisinut Ataatsimiititaliap oqaaseqaatai:

Pigisanik nalunaarsuisarnermut tunngatillugu inatsisinik atuuttunik paasinninnermut siullermeerinninnermi Naalakkersuisunit akissuteqaatikkut, taamatullu ataatsimiititaliap apeqqutaanut Naalakkersuisut akissuteqaataanni ersersinneqartumut Inatsisinut Ataatsimiititaliaq isumaqataannngilaq. Tamatumunnga malittarisassat atuuttut Inatsisinut Ataatsimiititaliap paasinninnera malillugu erseqqilluinnarput; akileraartussaataitaasut

tamarmik nammineerlutik nalunaarsuinerminnut atatillugu ukiup isertitaqarfiup naanerani pigisatik pillugit paasissutissiissapput.

Inuit unioqutitsilluni suliaqarnikkut annertuumik isertitaqartartut akileraartarnermik oqartussaasunut isertitat pillugit nalunaaruteqartarunanginnerannik qulanangitsumillu pigisat nularisap/uigisap aqqani inissineqarsinnaasarnarat pillugu Naalakkersuisunit akissummi oqaatigineqartumut atatillugu, pisariaqavippoq pissutsit tamakku annertunerusumik misissuiffigineqartariaqarnerat. Inuit tamakku assersuutigalugu pigisanut aalaakkaasunut, umiatsianut imaluunniit qamutitut motoorilinnut piginnittuunerminnut atatillugu pigisat nalillit tamakku inatsisit malillugit qanoq aningaasalersuisimanertik nassuiaatigissallugu ajornartorsiuteqassasut naatsorsuutigisariaqarpoq.

Aalajangersimasumik pasisaqarnermik aallaaveqarluni sulianik tigussaasunik paasiniaasarnarup Politimestereqarfiup ataani suliaasaaneranut Inatsisinut Ataatsimiititaliaq isumaqataavoq. Inatsisinulli Ataatsimiititaliaq isumaqarpoq pineqartumi immikkut oqartussaaffeqarfittut aningaasaqarnikkut akileraartarnikkullu pinerluuteqartarnermik akiuiniarluni iliuseqarnermi pingaarutilitsigut Akileraartarnermut Aqutsisoqarfik sulinermik ilanngussisariaqartoq.

5. Inatsisinut Ataatsimiititaliap inassuteqaataa:

Naalakkersuisut immikkoortumik pilersitsinissamut isumaliornartitaat uparuaataallu Inatsisinut Ataatsimiititaliap maluginarpai, taamatullu aamma akileraartissiinermi annertunerusumik iliuseqarnissap qanoq iluaqutaatigisinnaanera pillugu Politimestereqarfiup naliliinera.

Tamanna tunngavigalugu Inatsisinut Ataatsimiititaliap isumaqatigiittup **allannguutissatut siunnersuut** imaattoq saqqummiutissavaa:

“Pigisanik nalilinnik akileraartarnermut oqartussaasunut isertitatut nalunaarutigineqartunut naapertuutinningsunik qulaajaanissaq siunertaralugu, akileraartissiinermi annertusisamik iliuseqarnermik Naalakkersuisut nukittorsaaqqullugit peqquneqarnissaannut Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut, Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut ilaatigut ikiaroorartumik niuffateqartarnermut akiuiniarluni iliuseqarnerup nukittorsarneqarnissaanik siunertaqarpoq.”

akileraautissiinermi annertunerusumik iliuseqarnerup nukittorsarneqarnissaata qanoq aaqqissuunneqarnissaa pillugu Naalakkersuisut nammineerlutik aalajangiinissaminnut allannguutissatut siunnersuummit piginnaatinneqarput. Nukittorsaanerli uuttortarneqarsinnaassaaq, taamaalilluni Naalakkersuisut Inatsisartut aalajangiiffigisaannut malinninnerat Inatsisartunut ersersinneqarsinnaassalluni.

Ataatsimiititaliap kaammattuutigaa, Naalakkersuisut piffissap ingerlalaareernerani akileraartissiinermi annertunerusumik iliuseqarneq taassuminngalu angusat nalilersussagaat, tamannalu tunngavigalugu immikkut immikkoortortamik pilersitsinissap qanoq siunertamut iluaqutaatigisinnaanera naliliivigeqqillugu.

Inatsisinut Ataatsimiititaliap taamatut oqaaseqarluni siunnersuut aappassaaniigassanngortippa.

Anders Olsen
Siulittaasoq
Siumut

Laura Tàunâjik
Siumut

Michael Rosing
Demokraatit

Múte B Egede
Inuit Ataqaatigiit

Iddimanngiu Bianco
Inuit Ataqaatigiit

Ilanngussat:

1. Ataatsimiititaliap immikkoortumik suliaqarneranut atatillugu Naalackersuisunut apeqqutit
2. Naalackersuisut akissutaat
3. Ataatsimiititaliap immikkoortumik suliaqarneranut atatillugu Politimestereqarfimmut apeqqutit
4. Politimestereqarfimmit akissutit